

Diary นิทรรศการที่ชลบุรี

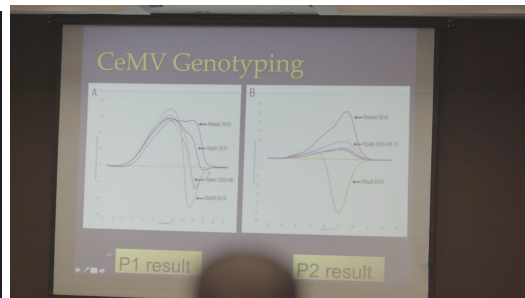
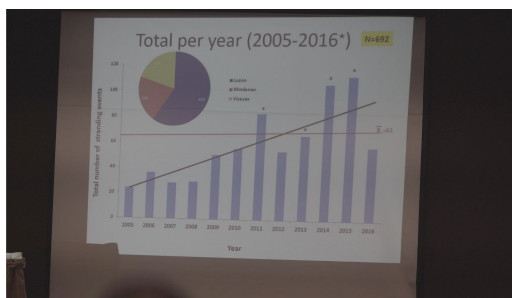
เดือนที่แล้วผมได้ไปนิทรรศการที่ชลบุรี ว่าด้วยเรื่องการอนุรักษ์สัตว์ทะเลที่เสี่ยงสูญพันธุ์ ผมอ่านตารางและข้อมูลของนิทรรศการแล้วผมก็รู้สึกตื่นเต้นพอสมควร เพราะผมเรียนมาทางศิลปะ ตั้งแต่เด็กจนโต ม.ปลาย ผมสอบวิชา Biology ได้คะแนน 4 เต็ม 7 Chemistry 4 เต็ม 7 Physics 4 เต็ม 7 (คะแนนผ่านคือ 4 พอดีเป๊ะ) การไปเข้าร่วมกับอะไรที่ฟังดูเป็นวิทยาศาสตร์เลยเป็นอะไรที่ไกลตัวมาก

วันแรกก็ไปถึงผมก็รู้สึกกดดันพอสมควร

เพราะวิธีการนำเสนอความรู้ของงานนี้คือการเชิญนักวิจัยจากประเทศต่างๆ ขึ้นมาบนเวทีและนำเสนองานวิจัยและการค้นพบที่ตัวเองได้ทำมาให้ทุกคนฟัง ผมเข้าใจอยู่ทั้งหมดประมาณ 50% ถ้วน

แต่ด้วยแรงกดดันเวลาที่ผ่านไปรอบๆห้องแล้วเห็นคนมากมายฟังอย่างตั้งใจและพยักหน้าตาม ขณะที่เรากำลังตั้งคำถามว่า “พายุต่างกับสิ่งใดทะเลด้วยเหรอวะ” นั้น ทำให้ผมแอบเปิดอินเทอร์เน็ตรัวๆ เพื่อหาข้อมูลและตามเนื้อหาให้เร็วที่สุด

สิ่งที่ผมทำใจสนใจไม่ได้จริงๆ ในนิทรรศการนี้ก็มีพวก Chart ต่างๆ Graph ข้อมูล มากมาย เพราะผมไม่เข้าใจจริงๆว่ามันแปลว่าอะไร ทั้งๆที่ผมพยายามแล้ว

แต่สิ่งที่ผมสนใจมากในนิทรรศการนี้มีอยู่สามอย่าง

หนึ่ง อาชีพหมอนั้นถูกจัดเป็นหลายประเภท

หมอกที่ผมเคยเจอในกรุงเทพฯ เวลาป่วยเป็นหมอกคนละประเภทกับหมอกที่นี่

ความเกร็งของผมค่อยๆ สลายตัวลงเรื่อยๆ เวลาได้คุยกับหมอกที่ทำเรื่องสัตว์ พวกเขาเป็นคนประเภทหมกมุ่นและอ่อนโยน (อันนี้จาก Sense ของผม) ผมคิดว่าคำว่าหมกมุ่นน่าจะเป็นคำที่ถูกตัด ดูจากการที่หมอกบางคนตื่นเต้นมากตอนที่ Presentation ฉายภาพจากกล้องจุลทรรศน์ขึ้นจอใหญ่ พวกเขา กระโดดกระเดิงกันและพูดกันว่า “เซลล์ตัวนี้น่ารักมากเลย โอ๊ยสวย ไม่ไหวแล้ว น่ารักมาก อยากจะเข้าไปวิจัยเอง” ผม งง ไปนานเลย

คำพูดประมาณนี้มันใช้กับกระเป๋าสตางค์ไม่ใช่เหรอ

ส่วนเรื่องความอ่อนโยน ผมวิเคราะห์เองจากวิธีการพูดต่างๆ หมอกกลุ่มนี้จะไม่ค่อยใช้คำว่า “มัน” กับสัตว์ที่เป็น subject ที่เขาพูดถึงอยู่ แต่มักใช้คำว่า “เขา” เหมือนว่าเป็นเพื่อนกัน และตอนสัมภาษณ์ ผมมักหันไปหาหมอกคนไหนก็ตามที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด และถามเขาว่า “เรื่องนี้มันเกี่ยวกับอะไรอะ” ประมาณวันละ 4-5 รอบ ไม่ว่าจะหันไปหาคนไหน คนนั้นก็ค่อยๆ อธิบายให้ผมฟังแบบดูไม่ค่อยรำคาญเท่าไร ผมเลยรู้สึกดี และจริงๆ แล้วอยากขอโทษในที่นี้ด้วยเลยครับ

เรื่องที่สอง คือ ผมไม่ใช่คนที่แข็งแรงขนาดนั้น ในนิทรรศการมีวันสาธิตการผ่าซากโลมา เรื่องนี้ผมอยากเห็นมานานแล้ว ผมอยากรู้ว่าข้างในของพวกเขาก็เหมือนกับข้างในของพวกเราแต่ไหน พอเจอโลมานอนอยู่บนโต๊ะผ่าตัด ผมก็เตรียมถ่ายวิดีโออย่างตั้งใจ ใจผมเต้นวนาที่ที่หมอกค่อยๆ เลาะหนังชั้นแรกออก เพราะไม่เคยเห็นภาพอะไรอย่างนี้มาก่อนเลย ผมยืนวิเคราะห์วิธีการผ่าทีละเอียดอ่อนเลยเข้าใจว่าเป็นวิธีการผ่าเพื่อนำไปศึกษา มีดเลยต้องคม ป้องกันการทำลายชิ้นเนื้อ

แต่สิ่งที่ผมสังเกตเห็นมากกว่าคือร่างกายผม ว่าจะอ้วกริยัง หนึ่งชั้นที่หนึ่งถูกเลาะออกจนเปิด ร่างกายผมยังไม่มียปฏิกิริยาใดๆ

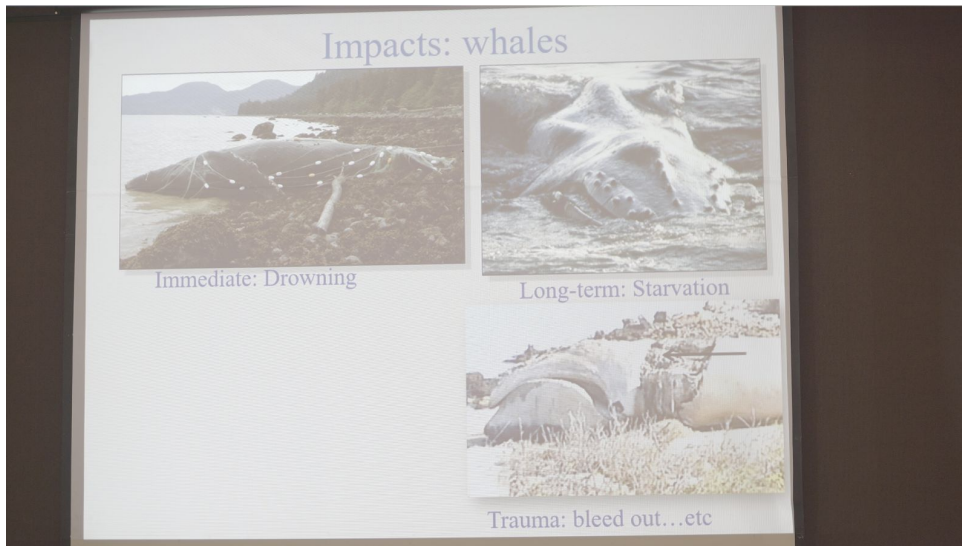

ณ ตอนนั้น ผมภูมิใจในความแข็งแกร่งของตัวเอง แต่วินาทีต่อมา ผมหันกลับไป
เห็นม้ามของโลมาที่กำลังเปียกๆแดงๆ ร่างกายของผมตะโกนออกมาว่า “ไม่” และผมก็เดินเข้าห้องน้ำเลย

เรื่องที่น่าสนใจมากเรื่องที่สองคือ Presentation ของ Dr. David Mattila
นักอนุรักษ์วาฬที่เล่าเรื่องการพัฒนารูปการช่วยวาฬที่ถูกเชือกและอวนพันให้พวกเราฟัง
มันฟังดูเหมือนเป็นเรื่องไม่ยากนะครับตอนแรกที่ผมฟัง อย่างมากก็ซบเรือตาม กระโดดลงไปในน้ำ เอามือตัดเชือก
จบ

ซึ่งผิดอย่างรุนแรงเลยครับ ถ้าทำอย่างนั้นรู้ตัวอีกทีก็นอนอยู่ก้นทะเลแล้วครับ
ผมลืมหัดไปว่าวาฬนั้นหนักประมาณสี่สิบล้าน โคนหางฟาดเต็มๆก็คงไม่ค่อยต่างจากโคนเครื่องบิน
การที่วาฬโดนเชือกพันตัวฟังดูไม่ใช่เรื่องใหญ่ ผมคิดอย่างนั้นจริงๆ แต่มันทำให้วาฬตัวนั้นถึงขั้นตายได้เลย
มีหลายกรณี ถ้าเชือกของอวนพันวาฬแล้ววาฬตัวนั้นดิ้นไม่หลุด วาฬตัวนั้นก็จะตาย เพราะขึ้นมาหายใจไม่ได้
แต่ถ้าวาฬตัวนั้นดิ้นหลุด แล้วว่ายน้ำต่อได้ วาฬตัวนั้นก็ยังมีสิทธิ์ตายเพราะร่างกายที่ขยายใหญ่ขึ้น แต่เชือกไม่ขยายตาม
หรือบางตัวก็เป็นไปได้ว่าจะโดนเชือกบาดตามร่างกายไปโดนส่วนสำคัญ

การช่วยวาฬจากเชือกอวนไม่ใช่การทำงานเพียงหนึ่งวัน มันเป็นการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพราะวาฬนั้นจะเดินทางไปเรื่อยๆ

กฎข้อแรกของการช่วยวาฬเลยครับ คืออย่าลงไปในน้ำ

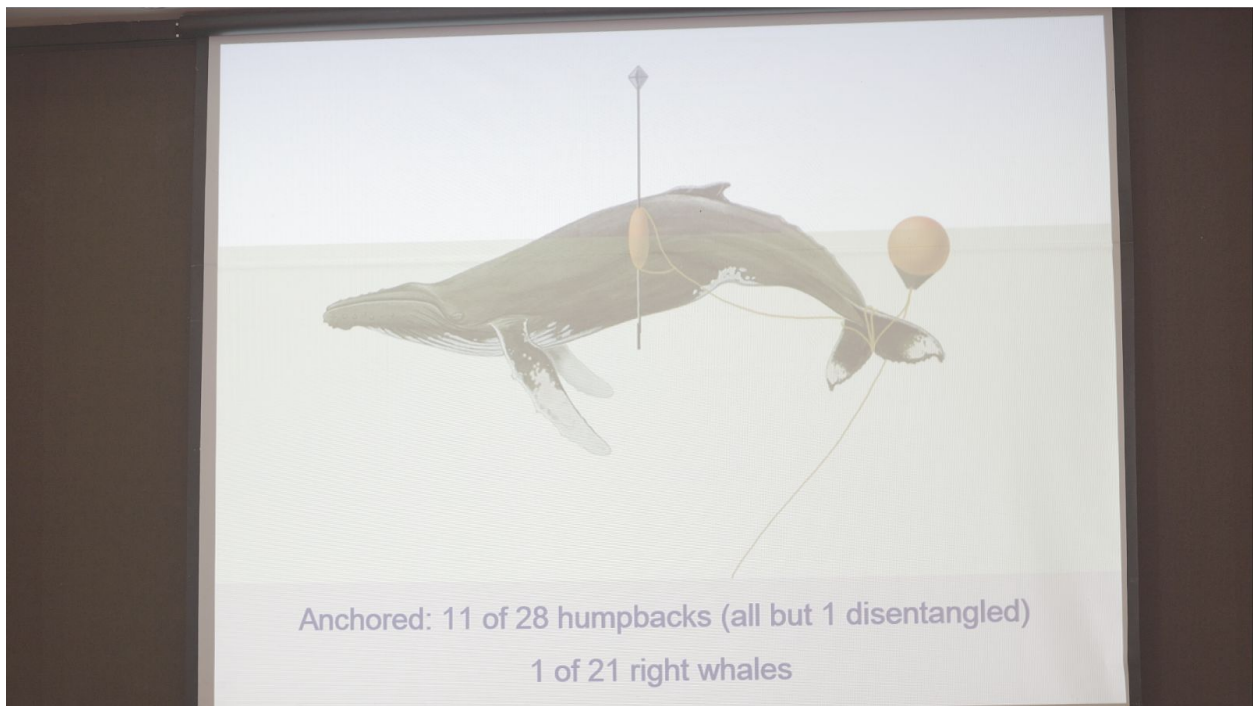
การทำงานคร่าวๆจะแบ่งเรื่องเป็นสองลำ ลำหนึ่งเป็นเรือปฏิบัติการ

คือเรือขนาดเล็กที่มีของบนเรือเฉพาะที่ต้องใช้เท่านั้น ซึ่งก็จะเป็น คนบังคับเรือ คนตัดเชือก ผู้ช่วยตัดเชือก พุนทะเล และอุปกรณ์มิตต่างๆเอาไว้ตัดเชือกไม่กี่ชิ้น

เรือลำที่สองคือเรือ Producer/ PM / ผู้ช่วยผู้กำกับ (ผมตั้งชื่อให้เอง)

คือเรือที่ดูแลความปลอดภัยและความเรียบร้อยตลอดการปฏิบัติการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเวลา เรื่องแสงที่เพียงพอ อาหารที่เพียงพอ น้ำดื่ม น้ำมันเรือ สภาพร่างกายของทีม เวลา หรือทิศทาง

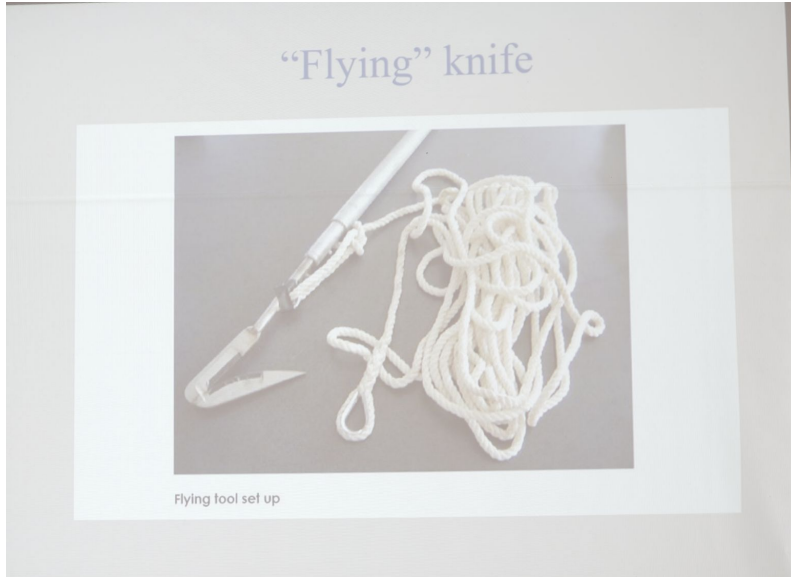
วิธีการคร่าวๆเช่นกันของการช่วยวาฬคือ เมื่อเจอวาฬที่ติดอวน ไม่ว่าจะว่ายอยู่หรืออยู่กับที่ อย่างแรกที่ต้องทำเลยไม่ใช่การเข้าไปช่วยให้เร็วที่สุด แต่เป็นการใช้สติ ทีมช่วยวาฬจะเก็บข้อมูลให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายภาพนิ่ง เอกซเรย์วิดีโอหย่อนลงไปใต้น้ำ หรือการสังเกตด้วยกล้องส่องทางไกล เพื่อเอามาวาดเป็นภาพว่าวาฬนั้นติดอวนในรูปแบบไหน และต้องทำยังไงกับวาฬตัวนี้ก่อน หรือถึงขั้นว่ากำลังของเราช่วยวาฬตัวนี้ไหวหรือไม่

เมื่อวางแผนเสร็จแล้ว ทีมก็จะมุ่งเรือขนาดเล็กเข้าไปปฏิบัติการทันที เราไม่มีทางรู้ว่าวาฬจะมีปฏิกิริยาอย่างไรเมื่อเราเข้าไปใกล้ เราเลยต้องคิดเอาไว้ก่อนตลอดเวลาว่านี่ไม่ใช่สัตว์ที่ใจดี มันอาจเป็นอันตรายกับเราและทีมได้ เพราะฉะนั้นทีมต้องเลือกจุดที่ปลอดภัยที่สุด ซึ่งก็จะเป็นตรงบริเวณข้างหลังส่วนหางของวาฬ

ขั้นตอนแรกของการช่วยจะเป็นการต่อเชือกเข้าไปกับเชือกอวนที่ติดอยู่กับวาฬอยู่แล้ว และถ่วงมันด้วยพุนทะเล นี่เป็นเทคนิคของการทำให้วาฬอ่อนแรงลง และว่ายน้ำช้าลง อีกหนึ่งยังทำให้ทีมนั้นตามวาฬตัวนั้นได้ด้วย เพราะพุนทะเลเคมีสีที่ลุดจาดและลอยน้ำได้

เมื่อวาฬอ่อนแรงลง ทีมก็จะใช้อุปกรณ์ที่เป็นเหมือนไม้เซลฟี่ยาวๆ แต่ทำมาจากเหล็กคุณภาพสูง มันมีหัวเป็นมิตที่หันคมเข้าข้างใน ยื่นเข้าไปตัดเชือกที่พันตัววาฬเอาไว้

เทคนิคการตัดเชือกวาทที่ว่ายต่อไม่ได้คือตัดเชือกเส้นที่ไม่ค่อยสำคัญออกก่อน
ไม่สำคัญในที่นี้แปลว่าเชือกเหล่านี้ไม่ใช่เส้นที่ทำให้วาทว่ายต่อไม่ได้ แล้วค่อยๆไล่ทยอยตัดเชือกที่ไม่สำคัญออกไปเรื่อยๆ
เอาเชือกที่ยึดตัววาทให้หยุดตรงนั้นเป็นเส้นสุดท้าย จะได้ไม่ต้องตามไปตัดตอนวาทเคลื่อนที่

ผมสนุกมากที่ได้เจอคนที่หมกมุ่นมากมายในสาขาต่างๆ เพราะผมก็เป็นคนที่หมกมุ่นเรื่องการถ่ายภาพพอสมควร
ผมรู้สึกเหมือนเจอคนประเภทคล้ายๆกัน
ผมชอบเวลาคนเราทุ่มเทพลังกายพลังใจและเวลาให้กับสิ่งต่างๆที่ตัวเองชอบเพียงเพราะความอยากรู้หรืออะไรก็ตามที่ทำได้
ผลตอบแทนเป็นเงินเพียงอย่างเดียว

ผมเลยกลับมาคิดกับตัวเองว่านิทรรศการนี้จะดีขึ้นได้อย่างไร

ความหมกมุ่นนี้เลยน่าจะเป็นคำตอบที่ดี เพราะมีหลายๆคนที่เข้ามาอยู่ที่นี้แค่เพราะว่าเขาต้องมา
เขาเลยไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เพราะเขาไม่หมกมุ่นกับเรื่องนี้พอ ผมคิดว่าถ้ามันเป็นรูปแบบการสมัครเข้ามาเอง
และรับคนให้น้อยลง นิทรรศการนี้ก็ดีขึ้นไปอีกครับ

ตะวันวาด วานวิทย์